

Aktuelt

Grønlandske Sandløbere på vinterophold fra Skagen til Kapstaden

Det er svært at forestille sig en fugleart, hvor forskellen mellem de enkelte individers levevilkår er større end hos Sandløberen. De anslået 123000 Sandløbere, som benytter den østatlantiske trækvej, overvintrer langs praktisk taget alle kyster mellem Skagen og Sydafrika. Afrikatrækkerne ses kun i Europa under forårstrækket i maj og efterårstrækket i juli-august, og dem fra Sydafrika skal tilbagelægge 10000 km oven i de 2000 km, vinterfuglene i Vesteuropa skal flyve for at nå ynglepladserne i Nordøstgrønland. .

Hvorfor trækker nogle individer så hele vejen til Afrika, når andre kan nøjes med at trække til Europa? Det er nærliggende at antage, at der er fordele i Afrika, som udbalancerer omkostningerne ved at flyve så langt.

For at forstå dette, er vi en gruppe, der nu undersøger økologien hos Sandløbere på så forskellige steder som Ghanas tropiske kyst, Hollands tempererede vadehavskyst og ynglepladserne i Nordøstgrønland. I Ghana æder Sandløberne ca 5 mm store muslinger, som optræder i tætheder på 5700-14300 individer pr m². På grund af lavere fødedyrtætheder i Holland, brugte fuglene i Vadehavet i gennemsnit 79 % af deres tid på fouragering mod kun 36 % i Ghana. Hertil kommer, at de ikke behøver nær så meget energi til at opretholde kropstemperaturen i den tropiske varme. Fuglene i Ghana må formentlig bruge en del af deres længere hviletid på at slippe af med de ufordøjelige skaller.

For at se om de bedre forhold i Ghana modsvarer af en evt. større risiko for at omkomme under det lange træk, farvemærker vi nu en masse Sandløbere i Ghana, Mauretania, Holland, Island og Nordøstgrønland, så vi kan beregne overlevelsen fra år til år. Vores farvemærkningsprojekt har allerede afsløret, at den enkelte Sandløber vender tilbage til samme overvintringsområde igen og igen. Således har en farvemærket fugl fra Zackenberg Forskningsstation i Nordøstgrønland nu i tre vintre opholdt sig på Skagens Gren, hvor Knud Pedersen har fotograferet den. Tilsvarende vil en sandløber-unge fra Zackenberg, der overvintrer i Namibia, gennemføre dette lange træk to gange

om året i resten af sit liv (se kortene). Sidste nyt er en Sandløber, der blev farvemærket i Syd Norge i august 2009 og aflæst (fotodokumenteret) blot fem dage senere i Ghana. Den må være fløjet non-stop de 6000 km, og da den havde en startvægt på over 100 g, dobbelt så meget som normalvægten, burde det også kunne lade sig gøre.

Zackenber, NE Greenland
22 July 2007

Skagens Gren, Northern Jutland, Denmark
22 September 2007

Skagens Gren, Northern Jutland, Denmark
7 October 2008

En Sandløberunge, som blev farvemærket den 22. juli 2007 ved Zackenberg Forskningsstation i Nordøstgrønland, har nu overvintret to år i træk på Skagens Gren. Fotos: Jeroen Reneerkens & Knud Pedersen.

Aflæsninger af farvemærkede fugle har yderligere vist, at topforekomsterne af rastende Sandløbere i Vesteuropa sidst i maj og først i juni hovedsageligt omfatter fugle, der har overvintret i Afrika. På det tidspunkt er de europæiske vinterfugle allerede fløjet nordpå til Skotland og Island. Giver det "europæerne" et forspring på vej mod ynglepladserne i Nordøstgrønland? Vores undersøgelser på Island tyder på, at de tidligt rastende fugle udnytter føden her (to arter børsteorme) så hårdt, at mængden er mærkbart reduceret, når "afrikanerne" ankommer. Men næppe i en grad, der betyder noget, for de sent ankomende fugle opnåede hurtigt samme vægt som de tidligt ankomende.

Det er ikke kun i valg af trækstrategi, at der er stor forskel på Sandløbere. Nogle par yngler traditionelt i par, hvor magerne i fællesskab udruger et kuld, mens hunnen i andre par lægger to kuld hurtigt efter hinanden og overlader det første til hannen, mens hun selv tager sig af det andet. I det sidstnævnte tilfælde efterlades æggene ubeskytte-

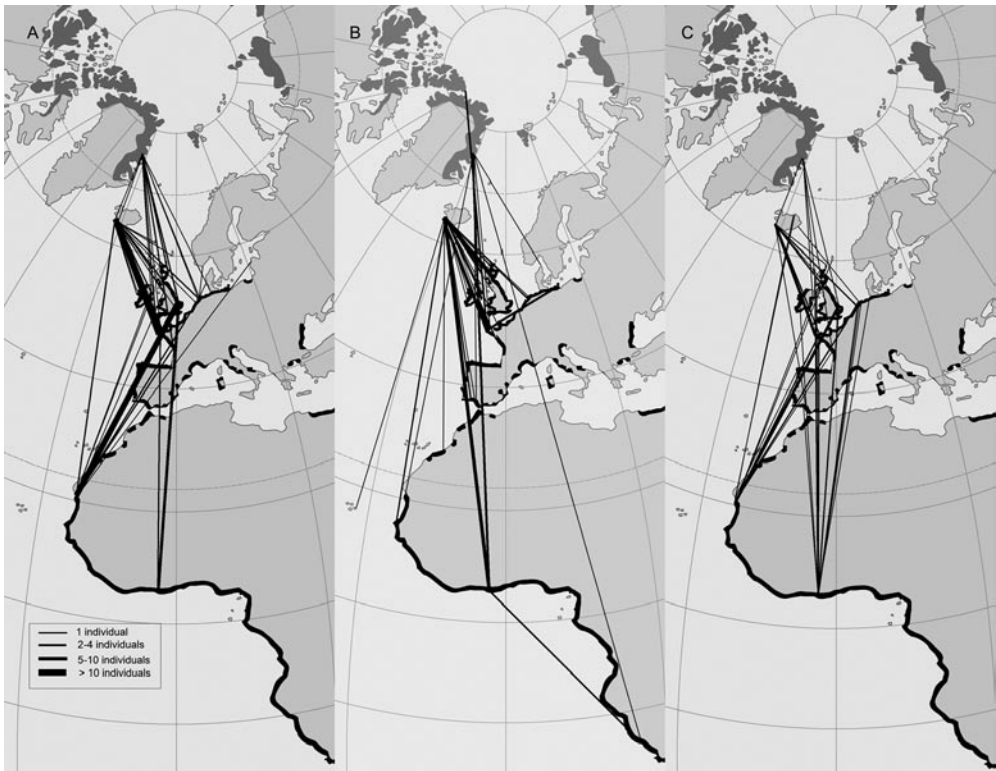
de, når fuglene fouragerer; ved Zackenberg kompenserede fuglene herfor ved at præstere en højere rugetemperatur, så æggene ikke klækkede senere end hos par, der deltes om et kuld.

"Enkeltrugerne" har den fordel, at de potentielt kan få dobbelt så mange unger på vingerne som "traditionalisterne". Men det er sandsynligvis kun muligt for fugle i god kondition og i områder og år med gode forhold, da det er mere krævende for at producere dobbelt-kuld er reduceret for fugle, der overvintret langt væk fra yngleområderne. Det er bl.a. sådanne spørgsmål, vores mangeårige undersøgelser skal forsøge at besvare.

Du kan hjælpe vores forskning ved at rapportere observationer af farvemærkede Sandløbere. Besøg <http://www.waderstudygroup.org/res/project/sanderling.php> og få mere at vide om vores projekt.

Jeroen Reneerkens

*Oversat fra engelsk og bearbejdet af
Hans Meltofte.*

Forbindelseslinier mellem mærkningssted og aflæsningssted for Sandløbere, der yngler i højarktisk Grønland og det nordligste Canada og overvintret langs Europas og Afrikas kyster; (A) efterår, (B) vinter og (C) forår. Stregtykkelserne angiver antallet af aflæste individer.